

CRÍTICA

IRROMPRE EN LA HISTÒRIA

ELS ESTRANYS
Raül Garrigasait

Editorial: Edicions de 1984

 Pàgines: 186 | Preu: 17,50 €.

SAM ABRAMS

El bosc no ens deixa veure els arbres. Hem d'invertir la famosa dita popular per descriure el panorama de la literatura catalana actual. Ens té tan capficats la crisi general del sistema literari que ens costa molt assenyalar i celebrar els grans llibres que apareixen. Aquest és el cas del debut novel·lístic de Raül Garrigasait, *Els estranys*, una obra excel·lent que va passant massa de puntetes quan hauria d'estar en primer pla i primera plana.

Deia el formalista rus Viktor Shklovski que el recurs central que fa que una obra sigui artística és l'estranyesa o la desfamiliarització. L'estranyesa ens descol·loca i ens obliga a contemplar la vida i la realitat des de fora. I aquest fenomen literari és la clau de volta d'*Els estranys*, començant pel mateix títol. L'estranyesa del protagonista, un soldat prussià, desarmat en tots els sentits, que cau en mig de la primera guerra carlina al Solsonès el 1837. L'estranyesa de la fractura temporal entre els dos plans del passat històric i el present autoreferencial de l'autor confegeint el text que llegim.

L'estranyesa del mateix autor R. o Raül que apareix en mig del relat. L'estranyesa del relat històric que voreja l'absurd. L'estranyesa de la càrrega irònica de l'estil que converteix el text en un camp de mines. L'estranyesa de la contrahistòria que ens ofereix una visió diferent de la història oficial de la guerra carlina. L'estranyesa del contrast entre la misèria i la bellesa. L'estranyesa de temes col·laterals com el somni, la ciència, la religió, la consciència moral, l'ordre, el destí, la violència, la lleialtat, l'alteritat...

I per si això no fos suficient, al llarg de la lectura anem sentint la presència inquietant d'una sèrie de referents literaris que operen en profunditat: John Fowles i A. S. Byatt, amb el joc entre el passat i el present; Melville, Kafka i Faulkner i el deliri existencial; Perucho i Borges i el falsejament de la realitat; Chaucer i el relat peripatètic; i, Tolstoi i Musil i la dislocació cap al món del pensament i l'assaig.

Els estranys és una autèntica festa per la intel·ligència i els sentits. És un text breu però soterradament espectacular que constantment juga amb els lectors partir d'un marcat *chiaroscuro* que oscil·la entre l'autenticitat extrema i la ironia més subtil. Si el llegim bé, *Els estranys* ens treu de la nostra zona de confort i ens obliga a trencar amb la facilitat, la banalitat, la conformitat, l'opacitat i el mecanicisme. Una novel·la com Déu mana!